Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0252

Námietka voči delegovanému aktu: Trajektória znižovania príspevku biopalív, biokvapalín a palív z biomasy s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy k cieľom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. júla 2026 o delegovanom nariadení Komisie z 10. apríla 2026, ktorým sa mení delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/807 s cieľom zaviesť trajektóriu postupného znižovania príspevku biopalív, biokvapalín a palív z biomasy s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy k cieľom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov (C(2026)02306) – 2026/2680(DEA))

Európsky parlament,

– so zreteľom na delegované nariadenie Komisie (C(2026)02306),

– so zreteľom na článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov[1], a najmä na jej článok 26 ods. 2 piaty pododsek a článok 35 ods. 7,

– so zreteľom na delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/807 z 13. marca 2019, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001, pokiaľ ide o určenie surovín s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy, pri ktorých sa pozoruje významné rozšírenie produkčnej plochy na pôdu s vysokými zásobami uhlíka, a o certifikáciu biopalív, biokvapalín a palív z biomasy s nízkym rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy[2],

– so zreteľom na článok 114 ods. 3 rokovacieho poriadku,

---

1 Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj.

2 Ú. v. EÚ L 133, 21.5.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj.

– so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre priemysel, výskum a energetiku,

A. keďže smernica (EÚ) 2018/2001 s cieľom zabezpečiť, aby biopalivá započítavané do tohto cieľa prinášali skutočné prínosy, zavádza rámec na riešenie rizika nepriamej zmeny využívania pôdy, na základe ktorého sa suroviny môžu klasifikovať ako suroviny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy;

B. keďže delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2019/807 bola stanovená metodika na určovanie surovín s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy, pričom sa v jeho článku 3 výslovne vyžaduje, aby sa posúdenie zakladalo na údajoch „od roku 2008“, a stanovuje sa prahová hodnota 10 % rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka, nad ktorou sa surovina klasifikuje ako surovina s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy; keďže pri uplatnení tejto metodiky a tohto základu sa v správe Komisie z roku 2019 zistilo, že v prípade sóje podiel rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka predstavuje 8 %, čo je menej ako kvalifikačný prah, čo znamená, že sója nebola klasifikovaná ako plodina s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy;

C. keďže Indonézia a Malajzia podali v rámci WTO žaloby (DS593 a DS600), v ktorých spochybňujú rámec Únie týkajúci sa nepriamej zmeny využívania pôdy, konkrétne klasifikáciu palmového oleja ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy a postup certifikácie pre plodinu s nízkym rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy; keďže rozhodnutie poroty WTO z januára 2025 bolo vo všeobecnosti v prospech Únie, avšak poukázalo na konkrétne porušenia, a to na chýbajúcu včasnú aktualizáciu vedeckých údajov, nedostatky v postupe certifikácie plodín s nízkym rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy a nesprávne oznamovanie opatrení; keďže porota kritizovala procesné nedostatky Únie, a nie jej rozhodnutie o tom, ktoré plodiny klasifikovať ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy;

D. keďže delegovaný akt na základe aktualizovaných vedeckých údajov dopĺňa sóju do zoznamu plodín s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy spolu s palmovým olejom, čo znamená, že bionafta na báze sóje by sa do roku 2030 úplne prestala započítavať do cieľov EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov;

E. keďže Európsky parlament nemá námietky proti postupnému znižovaniu podielu palmového oleja, ktorého klasifikácia ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy je vedecky podložená a nesporná, ani proti náprave nedostatkov v postupe certifikácie plodiny s nízkym rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy, pričom obidve tieto opatrenia predstavujú primerané reakcie na rozhodnutie poroty WTO a mali by byť zachované v akomkoľvek revidovanom delegovanom akte;

F. keďže klasifikácia sóje ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy v delegovanom akte vychádza z aktualizovaných vedeckých údajov, ktoré sa odchyľujú od referenčného roka 2008 stanoveného pre pozorovanie v článku 3 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2019/807 tým, že posúvajú pozorované obdobie na rok 2014; keďže táto zmena referenčného roka nie je stanovená v rozhodnutí poroty WTO, ktoré sa týkalo skôr včasnosti aktualizácie údajov ako výberu referenčného roka; keďže pri použití pôvodného referenčného roka 2008, ako to vyžaduje platný právny rámec, by v prípade sóje podiel rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka s najväčšou pravdepodobnosťou zostal pod kvalifikačnou hranicou 10 % a sója by sa preto nekvalifikovala ako surovina s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy;

G. keďže aktualizované vedecké údaje, na ktorých sa zakladá klasifikácia sóje, nezohľadňujú postupy dvojitého osevu pri pestovaní sóje, pri ktorých sa sója pestuje ako druhá plodina na pôde, ktorá sa v tom istom kalendárnom roku už využila na pestovanie primárnej plodiny; keďže táto metodická medzera vedie k nadhodnoteniu rozšírenia plochy na pestovanie sóje a v dôsledku toho k nadhodnoteniu jej vypočítaného podielu rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka;

H. keďže riziko nepriamej zmeny využívania pôdy spojené s pestovaním sóje je geograficky sústredené v juhoamerickej výrobe; keďže pestovanie sóje v rámci Únie nespôsobuje odlesňovanie ani zmenu využívania pôdy, na riešenie ktorých je rámec nepriamej zmeny využívania pôdy určený; keďže Komisia nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali, že pestovanie sóje v rámci Únie spôsobuje nepriamu zmenu využívania pôdy; keďže pri absencii takýchto dôkazov nemá klasifikácia sóje vyrobenej v Únii ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy dostatočný vedecký základ; keďže uplatňovanie globálne nerozlišujúcej klasifikácie sóje ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy, bez ohľadu na jej geografický pôvod, je neprimerané a kladie na výrobcov v Únii bremeno v podobe emisií vyplývajúcich zo zmeny využívania pôdy, za ktoré nenesú žiadnu zodpovednosť;

I. keďže Vízia Komisie pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo zdôrazňuje potrebu vytvorenia sebestačnejšieho systému zásobovania Únie bielkovinami; keďže Únia produkuje len približne 6 % sóje, ktorú spotrebuje, v dôsledku čoho je vo veľkej miere závislá od dovozu; keďže ohlásený bielkovinový plán Komisie pre EÚ a jeho stanovené ciele sú spolu s cieľmi v oblasti otvorenej strategickej autonómie zamerané najmä na rozšírenie domáceho pestovania sóje s cieľom znížiť túto závislosť; keďže trh s biopalivami predstavuje kľúčový ekonomický stimul pre pestovanie sóje v Únii a pre odvetvie šrotovania sóje v Únii; keďže zaradenie sóje medzi plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy odstraňuje tento trhový stimul a je v priamom rozpore s cieľmi bielkovinového plánu EÚ a s

cieľmi Únie v oblasti strategickej autonómie;

J. keďže šrotovaním sóje vzniká sójová múčka, ktorá predstavuje hlavný produkt a dôležitý zdroj bielkovín v krmivách pre zvieratá, a sójový olej, ktorý tvorí iba približne 20 % sójového semena a používa sa okrem iného ako surovina na výrobu biopalív; keďže hlavným ekonomickým stimulom pre pestovanie a spracovanie sóje je dopyt po sójovej múčke na výrobu krmív pre zvieratá, a nie využitie sójového oleja v biopalivách; keďže pripisovanie dynamiky rozšírenia pestovania sóje predovšetkým sójovému oleju používanému v biopalivách preto skresľuje ekonomickú realitu tohto odvetvia a preceňuje vplyv nepriamej zmeny využívania pôdy súvisiaci s bionaftou na báze sóje; keďže pokles hodnoty sójového oleja v dôsledku straty odbytiska na trhu s biopalivami zhorší marže odvetvia šrotovania a zníži ekonomickú životaschopnosť domáceho šrotovania sóje; keďže by to prinútilo Úniu nahradiť až 4,8 milióna ton sójovej múčky vyrobenej na vnútornom trhu dovozom z tretích krajín, čím by sa zvýšila závislosť od dovozu bielkovín, vzrástli náklady na krmivá a došlo by k presunu priemyselnej činnosti vytvárajúcej pridanú hodnotu mimo Únie; keďže odhadované hospodárske dôsledky pre tento sektor predstavujú straty vo výške približne 36 miliónov EUR pre pestovateľov sóje v Únii, 120 miliónov EUR pre odvetvie šrotovania sóje v Únii a až 1,3 miliardy EUR pre odvetvie výroby bionafty v Únii;

K. keďže sója je plodina viažuca dusík, ktorá znižuje závislosť od chemických dusíkatých hnojív a pozitívne prispieva k striedaniu plodín a zdraviu pôdy; keďže obmedzenie pestovania sóje v EÚ by zvýšilo závislosť Únie od dovozu chemických hnojív, čo je v rozpore s cieľmi Únie v oblasti odolnosti dodávateľského reťazca hnojív, ktoré nabrali na naliehavosti v súvislosti s narušením dodávok v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu;

L. keďže v Dohode o čistom priemysle sa požaduje konkurencieschopné, dekarbonizované priemyselné hospodárstvo, ktoré sa opiera o širokú a diverzifikovanú škálu čistých palív a surovín; keďže obmedzenie ponuky surovín na výrobu biopalív vylúčením sóje zužuje zásobovaciu základňu Únie pre dekarbonizáciu odvetvia dopravy, zvyšuje cenovú volatilitu a zraniteľnosť dodávok a nie je v súlade s technologicky neutrálnym prístupom zameraným na zabezpečenie dodávok, ktorý si vyžadujú ciele Únie v oblasti konkurencieschopnosti;

M. keďže Kompas konkurencieschopnosti označuje zníženie strategických závislostí a posilnenie priemyselných a spracovateľských kapacít Únie za kľúčové priority Únie; keďže zaradenie sóje medzi plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy nezníži, ale skôr zvyšuje strategickú závislosť Únie v sektore bielkovín, ako aj v sektore biopalív;

1. vznáša námietku voči delegovanému nariadeniu Komisie;

2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Komisii a aby jej oznámila, že delegované nariadenie nemôže nadobudnúť účinnosť;

3. žiada Komisiu, aby bezodkladne predložila revidovaný delegovaný akt, ktorý zohľadní tieto odporúčania:

   a) určenie stupňa rizika nepriamej zmeny využívania pôdy v prípade sóje by sa malo zakladať na údajoch „od roku 2008“, ako sa to výslovne vyžaduje v článku 3 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2019/807, a klasifikácia sóje ako plodiny s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy by sa mala prehodnotiť na základe tejto upravenej metodiky; ak na základe údajov od roku 2008 klesne v prípade sóje podiel rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka pod 10 % hranicu stanovenú v existujúcom rámci, sója by sa v revidovanom akte nemala klasifikovať ako plodina s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy;

   b) metodika by mala byť aktualizovaná tak, aby v plnej miere zohľadňovala postupy dvojitého osevu pri pestovaní sóje, a to tak, aby rozšírenie plochy určenej na pestovanie sóje a vypočítaný podiel tohto rozšírenia na pôdu s vysokými zásobami uhlíka presne odrážali skutočnú dynamiku zmien vo využívaní pôdy;

   c) v prípade sóje vyrobenej v rámci Únie alebo v tretích krajinách s rovnocennými a overenými normami týkajúcimi sa monitorovania využívania pôdy a odlesňovania by sa malo stanoviť, že táto sója predstavuje nízke riziko nepriamej zmeny využívania pôdy, a následne by mala byť vylúčená z trajektórie postupného znižovania, a to na základe toho, že takáto produkcia nespôsobuje zmenu využívania pôdy, na ktorú sa rámec nepriamej zmeny využívania pôdy zameriava.

   d) potvrdzuje, že nemá námietky proti postupnému znižovaniu podielu biopalív na báze palmového oleja ani proti odstráneniu nedostatkov v postupe certifikácie plodín s nízkym rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy, ktoré predstavujú primerané a nevyhnutné reakcie na rozhodnutie poroty WTO a mali by byť zachované v akomkoľvek revidovanom delegovanom akte;

4. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a vládam a parlamentom členských štátov.